

MŁODA POLSKA

Kolorem niebieskim oznaczono materiał dodatkowy, nadobowiązkowy, nieomówiony na lekcjach.

Literatura epoki	<ul style="list-style-type: none"> - Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Nie wierzę w nic</i> - Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Koniec wieku XIX</i> - Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Evviva l'arte!</i> - Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Melodia mgieł nocnych</i> - Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Lubię, kiedy kobieta...</i> - Kazimiera Zawistowska, <i>Herodiada</i> - Leopold Staff, <i>Deszcz jesienny</i> - Leopold Staff, <i>Kowal</i> - Leopold Staff, <i>Przedśpiew</i> - Jan Kasprówic, <i>Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i> - Jan Kasprówic, <i>Dies irae</i> - Jan Kasprówic, *** [Witajcie, kochane góry] - Joseph Conrad, <i>Jądro ciemności</i> - Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> [t. I] - Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>
Filozofia	<ul style="list-style-type: none"> - schopenhaueryzm (Arthur Schopenhauer) - nietzscheanizm (Friedrich Nietzsche)
Gatunki literackie	<ul style="list-style-type: none"> - sonet - hymn - <i>long short story</i> - powieść młodopolska - dramat realistyczno-symboliczny
Style w literaturze i sztuce	<ul style="list-style-type: none"> - realizm - naturalizm - impresjonizm - symbolizm - ekspresjonizm
Motywy	<p><u>Chłopi</u> Władysława S. Reymonta: motywy wsi, ziemi, pracy, siewcy, wesela, tańca, przyrody, czasu, przemijania, śmierci, <i>femme fatale</i>, miłości, konfliktu pokoleniowego, rodziny</p> <p><u>Wesele</u> Stanisława Wyspiańskiego: motywy wsi, wesela, tańca, chłopca-Piasta, artysty, poezji, Żyda, zjawy, snu, miłości, ojczyzny, powstania, rzezi, przywódcy, wieszczka, rycerza, błązna, zdrajcy</p> <p><u>Jądro ciemności</u> Josepha Conrada: motywy ciemności, światła, centrum, podróży, <i>katabasis</i>, dżungli, natury, cywilizacji, Innego, arlekina, przemiany</p>

<p>Problemy, tematy</p>	<p><u>Chłopi</u> Władysława S. Reymonta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obraz gromady wiejskiej; mechanizmy tworzące hierarchię wiejską - patriarchalny charakter rodziny chłopskiej - system wartości chłopów - konflikt pokoleniowy (na przykładzie Antka i Macieja Borynów) - związek człowieka z naturą - koncepcja ludzkiego losu - moralność, wierzenia i obyczajowość chłopów - mądrość ludowa wyłaniająca się z ludowych przysłów i sentencji - mityzacja czasu, przestrzeni i bohaterów - rola dialektyzacji w powieści <p><u>Wesele</u> Stanisława Wyspiańskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbiorowy portret chłopów - zbiorowy portret inteligencji - relacje między chłopami a inteligencją; przyczyny braku porozumienia - symbolika dramatu (rekwizyty, osoby dramatu, chocholi taniec, chata bronowicka) - znaczenie chochoła, Widma, Stańczyka, Rycerza, Hetmana, Upiora, Wernyhory - wpływ historii (przeszłości) na postawy współczesnych - przyczyny zaprzepaszczenia szansy na powstanie - rozprawa z mitami narodowymi (np. z mitem jedności narodowej, chłopka-kosyniera, inteligencji jako przewodniej siły narodu) <p><u>Łądro ciemności</u> Josepha Conrada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zderzenie dwóch kultur: białej Europy i czarnej Afryki - ekstremalne warunki jako próba człowieczeństwa, moralności - konflikt natury i kultury
<p>Pojęcia kluczowe</p>	<p>Młoda Polska, modernizm, <i>fin de siècle</i>, neoromantyzm, dekadentyzm, nirwana, mizoginizm, <i>femme fatale</i>, psychizacja pejzażu, cyganeria artystyczna (bohema), dandyzm, „sztuka dla sztuki”, filister, synestezja, oniryzm, katastrofizm, klasycyzm, franciszkanizm, <i>katabasis</i>, mityzacja, chłopomania (ludomania), kompozycja szkatułkowa</p>
<p>Konteksty literackie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wisława Szymborska, <i>Schyłek wieku</i> - Wisława Szymborska, <i>Wieczór autorski</i> - Irving Stone, <i>Pasja życia</i> [fragm.] - Edward Redliński, <i>Konopielka</i> [fragm.]

<p>Ikoniczne teksty kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wojciech Weiss, <i>Melancholik</i> - Władysław Podkowiński, <i>Marsz żałobny Chopina</i> - Gustaw Klimt, <i>Judyta II</i> - Teodor Axentowicz, <i>Portret damy w czarnej sukni</i> - Józef Mehoffer, <i>Meduza</i> - Edvard Munch, <i>Wampir</i> - Edvard Munch, <i>Krzyk</i> - Edgar Degas, <i>Absynt</i> - Henri de Toulouse-Lautrec, <i>W Moulin Rouge</i> - Eduard Manet, <i>W kawiarni</i> - Edward Okuń, <i>Filistrzy</i> - wybór malarstwa impresjonistycznego (np. Claude Monet, Edouard Manet, Pierre-Auguste Renoir, Edgar Degas, Alfred Sisley, Camille Pissarro, Władysław Podkowiński, Józef Podkowiński) - Francis Ford Coppola, <i>Czas Apokalipsy</i> [film] - wybór malarstwa Józefa Chełmońskiego, Włodzimierza Tetmajera, Leona Wyczółkowskiego - Jan Rybkowski, <i>Chłopi</i> [film] - Andrzej Wajda, <i>Wesele</i> [film] - Wojciech Smarzowski, <i>Wesele</i> [film] - Leon Wyczółkowski, <i>Stańczyk</i> - Jan Matejko, <i>Stańczyk</i> - Jan Matejko, <i>Wernyhora</i> - Jacek Malczewski, <i>Thanatos</i> - Jacek Malczewski, <i>Melancholia</i> - Jacek Malczewski, <i>Błędne koło</i>
<p>Literatura pomocnicza (opracowania)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Teresa Walas, <i>Ku otchłani</i> [fragm.] - Cezary Rowiński, <i>Filozofia cyganerii</i> [fragm.] - Bożena Sadkowska, <i>Homo dandys</i> [fragm.] - Maria Podraza-Kwiatkowska, <i>Symbolizm i symbolika poezji Młodej Polski</i> [fragm.] - Dariusz Czaja, <i>Monstrualne, arcyludzkie</i> [fragm.] - Tadeusz Boy-Żeleński, <i>Plotka o „Weselu”</i> [fragm.] - Józef Tischner, <i>Chochół sarmackiej melancholii</i> [fragm.] - Franciszek Ziejka, <i>Magia „Wesela”</i> [fragm.] - Barbara Skarga, <i>Inteligencja zamilkła</i> [fragm.]